

A' követk. július-decemberi folyamán a' Jelenkor hetenként rendszeren négyyszer, s a' majdan mutatkozó fejlemény szerint hatszor fog megjelenni. A' szállítási postabér valamennyire csökkent ugyan újabb határozatnál fogva, amde a' lapkiállítás költsége ahoz mérsékelve sokkal tejemeseb arányban növekedett: mindazáltal olcsóság miatt számosh részvétre számítva mi a' lehető legjutányosb előfizetési árt mérsékeltük lapunkra nézve, t. i. hetenként négyyszeri megjelenésénél Budapesten borítékalanul házhoz küldve félévre: 5 pfrt., borítékosan szinte házhoz küldve: 5 frt. 40 kr.; postán kétszeri küldéssel, — minthogy csak kétszer járnak hetenként legtöbb részei s helyeire az országnak még eddig vidéki postáink — 6 fr; hetenként négyyszeri küldéssel: 6 frt. 40 kr. pengő. Előfizetést elfogad az egyesült egész haza minden postahivatala; Pesten pedig az uri-uteza 453. sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén — hol, mint eddig, egyszersmind a' szerkesztő hivatal létezik. —

FOGLALAT. Magyarország (Biztos pénzalap. Felhívás levelezőknek; felséges urunk nem sokára körülben. Vidéki-mozgalmak. Zemplén, Somogy, Torontál megyék. Debreczen, Pécs, és Zágráb városok körülől.)
Külföld. (Ausztria, Franciaország, Német, Olaszország.)
Ertesítő.

MAGYARORSZÁG.

Biztos pénzalap

The plan here proposed will benefit all, without injuring any.
T. P. Agr. Just.

A' béke napjaiban, az állomány szinte mint bármely egyes polgár, mind kiadásai, mind jövedelmire nézve könnyebben intézkedhetik. Aggodalom nélkül tehet hasznos javításokat, szükségesnek vélt investitiokat, vagy bármint hasznos ígérő kísérleteket. De a' rögtön történt átalakulás phásisaiban, midőn többnyire többen több kötelek felszaggattatik; midőn annyi érdek hozatik összeütközésbe, s egyfelől az elégtelenség, s másfelől a' küllenségek emelgeti hydráfaját; a' nemzetnek erkölcsi erón kívül, mindenfölkül jól organisált hadiorere van szüksége. Ez első és legfőbb szükség, mivel pedig ez elégséges pénz nélkül elő nem állítható, természetes: hogy a' pénz egyike a' függetlenség megőrzése legmellőzhetlenebb eszközeinek.

Édes hazánkban századok óta nem érzett a' hiv honfikebel annyi örömet, mint mennyit ez év eseményei nyújtának. Mint a' szélvészről zátonyra vetett hajó, midőn véletlenül egy ár által fölemeltetik, ismét könnyen lebeg a' tenger tükrén, szintugy szép hazánk is egyszerre felszabadult százados tespedéséből, s utját az ígérten szent hona felé irányozza.

Üdv neked Hunnia! Hajónk szépen halad, keblünk táglul s örömmel kimondhatatlan. De szét pillantunk s ime a' látkört vihar borítja s újra gond és szorongás lépnek meg bennünk. Minden örömhír fölött: vészjósló fellegár borong. Süvöllözve emeli felénk fejét a' lernai rém.

Óseink ismerték a' vihar minden alakjában és soha sem csüggedtek, s azt hiszik szétszórt ellenünk, hogy mi vésszes harcokban edzett nemzet el nem fajult utódi, nyakunkra gyáván rabigát öltendünk?

Tapasztalt nép ugyan nem bizza el magát. Mi látjuk az örvényt, ismerjük a' vést, s azért bizton nézünk jövődönk elébe. Nekünk törvényes kormányunk és százados institutioink vannak; vannak tapasztalt hajdani hívségű férfaink, a' jog, igazság és törvényesség részünkön, birjuk jó fejedelmünk kegyét s hajlamát, illő bánást nyer tőlünk a' hiv polgár s a' nemzet még fiatal erőben; melly még mindig meghallá s megérté a' szabadság szent szótát s, fölriadt álmaiból.

Most újra riadót fúj a' hongenius. A' késlekedés vést rejt magában. Rajta tehát segítségünk magunkon s az ég segítség. Ne halogassuk a' teendőket; tegyük biztos helyzetbe magunkat. A' jelen egyedül sajátunk, a' holnap fölött homály borong. Holnapra más teendő vár. Cras ingens iterabimus aequor.

Mindenek fölött jelen körülményinkben pénzre van szükségünk. Pénz kell tehát, még pedig sok, o' c s ó, és h a m a r.

Sok kell, mert újabb kormányunk a' pénztárt üresen találta, s pedig új kormányunk organisatioja sokba kerül; minket mindenfelől ellenség környez, fenálló sorgeink idegen kormány parancsára külföldön harcolnak, s mi önfentartásunk s függetlenségünk megőrzése végett kénytelenek vagyunk számos új sereg kiállításáról, tartásáról s fellegverzéséről gondoskodni, mi ismét sok pénzt kíván. Sok pénz kell, több mint mennyit tán jelenben elkölteni szükséges volna; mert a' szükség akkor lephetne meg, midőn a' vesztélyt pusztulásá hatályozhatná, vagy legjobb esetben midőn az üldözö sors igen nyomasztó föltételeket esikartatna ki a' végsőre is elszánt nemzetől. Sok kell tehát, azt pedig az önkényes adakozásoknál biztosabb forrásból kell előteremteni. „In all great cases it is necessary to have a principle more universally active than charity. J. Paine.“ Különb is kiktől várhatnánk ily uton tetemes mennyiséget? A' vagyonosabb nemességet egyfelől nagy adósság terheli; a' nemes-

ségnek a' közterhekbeni részesülése, sok gondatlan eldönökaitól, jelenre minden volt tiszta jövedelmet elvétel; a' robot és tized rögtön kimondott megszüntetése után mindenknek, mielőtt a' kármentesítés örömetlánta, gazdaságát, sok költséggel maga erejére kell létszeresítnie; különben parlagon marad az ország legszebb földjének nagyobb része; azonkívül pénzszerzésnek a' jelenlét roszszabb ideje rég — volt, midőn is mind a' gazdaság, mind az ipar, mind a' kereskedés pangásban vannak. Ezeknél fogva, hazánkban lakó vagyonosabb polgártársainktól, jóllehet a' nemes lelkesedésnek számos gyönyörű példát látjuk, igen sokat még sem remélhetünk. A' külföldön lakóktól ugyis megszoktuk semmit sem várni, s épen azért közös ohajtás az illetőséget tőlök is illő arányban nem kérni, hanem törvényes uton megkívanni. —

Továbbá o' c s ó p é n z r e van szükségünk; olyanra, melly nem nyomasztó s a' jövődönk elszegényülés magvát rejtő föltételek alatt szerzettessék. Mert hazánk, a' lehanyatlott kormányunk rendszeresen működött elszegényítési törekvései alatt, minden természeti gazdagsága mellett, pénzben olly szegény, hogy a' jövő nemzedék igen tetemes megkárósítása nélkül, szokottnál nagyobb kamatra pénzt fel nem vehetünk. Hogy pedig alkotványunk újabb alakjában fenállhasson, szükséges: hogy hazánk pénzügyi állapota, a' multnál kedvezőbb lábra állítsassék, mert az előbb nagyra törekvő elmék, végre csak a' hasznos felé hajlanak.

Végre pénzrel h a m a r kell magunkat ellátunk, mert a' könnyen bekövetkező körülmények, az erről gondoskodást bajossá tehetnék s a' pénzügy rendetlensége, a' pénztár üressége csüggedést s bizalmatlanságot okozhatna.

De honnan állítsunk sok ésolesó pénzt és pedig hamar? Ugy levén meggyőződve, hogy e' kérdés mostani körülményinkben még megoldható, hazafiúi kötelelenségnek ta' uton véleményemet eziránt nyilvánosságra bocsátani. Tervelem valamint nem ábrándozás, szintugy nem is valami esudaterv. Valódi világban semmiből semmit sem lehet kihozni. Valódi világban, minden működésinkben, a' tapasztalással szövetkezett ész ösvényén kell járnunk, és ez irányban az általán követelt ösvényt föbb pontjaiban kijelölve, szándékozom vizsgálódásim eredményét megismertetni.

Az állományok, a' polgárisodás újabb szakában, minden beállott szükség idején status kölcsönrel igyekeztek magokon segíteni. Ezen eszköz ott, hol az állományok elég hitelle van mindig célszerűnek mutatkozott, sőt többnyire olly elonyóket tüntetett fel, mellyek miatt újabb időkben több nemzet, különös szükség nélkül is kölcsönöket vett és vesz fel: Hitel által ugyanis a' pénz szaporított, forgása könnyített s ügyes kezelése által, a' gazdaság, ipar, kereskedés, szóval a' gazdagság s ez által ismét a' miveltség több nemzetnél bámulatos magósságra emeltetett.

A' hitel e' szerint annyira emeltyűjévé lett az állomány anyagi felvirágzásának, hogy a' status, melly hitel tekintetében rosz lábon áll, mindenben elmarad. Verhes föltételek martalékává esik, midőn is ily esetben az állományt magánál a' háborunál is roszszabb bukás érheti. A' könnyen bekövetkező bajt, főként a' késő intézkedés hatályozhatná. Szükséges tehát jó előre gondoskodni, hogy a' szükség erőt ne vegyen rajtunk. Az idő int, de halad egyszersmind.

Könnnyü átlátni, hogy mind jelen, mind bekövetkező bajainkon, csak kedvező föltételekhez kötött kölcsönrel segíthetünk. —

De az ily kölcsönre hitel kell, a' kérdés tehát az: miként szerezhetni meg az ily hitelt? Ugyan is ha hitelünk lesz, lesz pénzünk; mert valamint a' pénz a' kelme értékét képviseli, ugy a' pénznek képviselője a' hitel, a' miért is ez pénz helyett használható. A' pénz és hitel közt csak az a' különbség, hogy a' pénz érvényessége a' belértéktől, a' hitel pedig a' bizodalomtól függ. A' pénz kész érték, a' hitel ígérlet.

Az ígérlet szép szó, a' régi magyar példabeszéd szerint, de erre csak annak adnak, ki iránt bizodalom van; már az igazat megvallva, ily ezim alatt kevés aranyat rejt a' gazdagok szekrénye számunkra. A' státushitel s magányhitel kö-

zött igen csekély a' különbség s kétése jövődönre keveset ad a' gondosan számító. Mi, a' nemzet ezrei, bizunk a' gondviselésben, bizunk nemzetünk fiatal erejében, bizunk szeretett fejedelmünk loyaltásában, hogy nemzetünk nem elenyészni, sőt inkább bármely viszontagságok után felfog virágozni s ennek eszközlésére készek vagyunk életünket s utolsó fillérünket is feláldozni. Hazánk nélkül az élet sem kell. De a' pénz leginkább a' tózsér kezében van, a' tózsér pedig hidegen szokott számíthatni; azonkívül nem minden hevíl könnyen áldozatra, sok nem érti annak szükségét; sok jövődönket bizonytalanabbnak látja, mint mi ohajtjuk; sőt nem kevés bizik az ellenhatás ördögének győzelmében, s véleménye szerint, a' majd romjainkon emelkedett, Slavonia nem vállalandja el a' jelen kormány adósságát. Az ily vélemény alaptalanságának kimutatása a' hitelle nézve hasztalan fáradozás, ezáfolgatása elvesztett idő; a' mit e' tekintetben tudni szükséges nem egyéb mint, hogy ily vélemények léteznek; mert az önámítás késedelmet, ez pedig sok kárt okozhatna.

Nekünk jelenben erős, állandó, nem ingadozó hitelle van szükségünk, olyanra, melly által statuspapiraik s bankjegyeink teljes értékben elfogadtassanak, mert a' hitelle alapított pénz soha sem egyéb mint papírpénz. Every System of credit is a' System of paper-money. A' papírpénz hitelle pedig függ, a' statuspariroknak a' jövedelmekhez viszonyától, azoknak a' nemzet általi biztosítókától, a' status politikai hitellenek emelkedésétől vagy sülyedésétől, az ígért kamat pontos fizetésétől s a' t.

A' teljes hitelle pénzzé teszi a' státuspapirokat, a' hitelle hiánya megsemmisíti azok értékét, sőt a' státuspapirok értéke hullámszáznak van álavetve, olykor még ott is hol a' statusnak és banknak hitelle nagy. Il naufragio d' un carico abbatte il credito d' una casa commerciale; una battaglia perduta quello d' uno stato. Egy csatavesztés tehát megzavarhatta egy nemzet pénzügyi állapotát. Ez több nemzetnél gyakrabban megtörténik s nem nagy kárt okoz; de nekünk ennél biztosabb hitelle van szükségünk.

Egy tapasztalt státustérfin azt mondja: arra hogy a' státuspapiroknak hitelle legyen, azokat nem a' közzavarok és szükség idején kell kiadni, ilyenkor a' hitelle csökken s a' kormány kénytelen papiraikat nagy percentekkel alább adni; annyival is inkább, mivel mint Paine mondja, a' fenakadás a' fizetésben, még béke idején sem ujság, is not a new thing.

Ez reánk nézve megint, üdvösebb expediens hiányában, igen nyomasztó körülmény, mert mi szükségben vagyunk. Holott nekünk arra hogy hitelle legyen, a' hitelle minden igényeinek eleget kell tennünk.

Mi kívántatik pedig a' teljes hitelle? Megkívántatik főként, hogy az adós fizethessen, de az sem elég, hanem szükséges még, hogy akarjon is fizetni, sőt hogy azt arra kényszeríteni is lehessen, azaz: hogy a' hitelező magát biztosíthassa. —

Még határozottabb ennél egy olasz író mondata, kinek szava szerint: „Per fondare il credito e necessaria l' ammortizzazione, per conservarlo basta il leale pagamento degli interessi.“ vagyis: „a' hitelle megalapítására szükséges a' törlesztés, megtartására elégséges a' kamatok becsületes megfizetés.“

És ez elég. De miként biztosíthatni e' kettőt? S most már e' kérdés teszi a' megoldandó tételt.

Mintán e' kérdéshez értünk, nézzünk kissé szét a' történetekben. Lássuk, mit tettek különböző körülmények közt, különböző nemzetek? (S ez jövő számunk fejtendő.)

„Azon kitűnő hazafiakhoz, kik a' megyékben s városokban az értelmiség zászlaját előlvívék; kiknek szellemi vezérsége után indult a' jóknak, az igaz honfiaknak mivel tömege; hozzájuk van egy szives kérelmünk:

Támogassák a' népet a' megyei s községi jogok gyakorlatában ne csak élőszóval a' teremekben; de tollal és írással az időszaki sajtó mezején is. — Felü magasztos, lelkesült szónokok; fel a' sajtó terére, hogy hatástok keűös legyen!

Illy bajtársak, ekép bizonyosan megmentjük azon in-
stitutiók lényegét, melyek eddig is létünknek oszlopait te-
vék. Ekép megmentjük a' szabad községi rendszert,
és az elvitathatlan jeles megyerenszert, lényeges po-
sitióival, vonásaival.

Legyen egy saját, bevallott, határozott színű zászlónk,
„az új Jelenkor.“

Központosítsuk e' zászló alatt a' tollak szellemerejét,
—legyünk a' valódi alkotmányos institutiók értelmi működé-
seinek ismeret-tárháza! Legyünk valódi honfiak, a' tények
és szavak mezején kívül az irás magasztos terén is.

Keresztúry József.

A' bécsi miniszterialapban e' hó 16-áról jelentés té-
tetik, miszerint ő felsége, 's felséges családja a' legközelebbi
napokban Innsbruckot elhagyandja, 's Ischlebe fog utazni,
hol egészségi erősödés tekintetéből rövid időig fog
mulatni; 's így erős a' remény, hogy felséges királyunkat, kit
olly rég idő óta várunk alátvalói hű körünkbe, nem sokára
üdvözölhetjük hazánk fő városában, Budapesten, hol egyszer-
mind az első nemzeti gyűlés is felséges urunk által személye-
sen fog megnyitni.

Vidékimozgalmak.

Zemplén megye (biz. ülés folyt). Az urbériségeket
megszüntető IXdik törvény czime és tartalma többféle ma-
gyarázatokra szolgálván anyagul, többek közt egy plebánus
a' miatt vádoltatott, miképen az a' curialis földeket bíró ne-
mesekre is, szóval mindenre, a' mi nem világos árenda, ki-
terjed. És a' plebánus, kit ekénti értelmezéseért 's illyen fel-
fogásért kárhozatni nem lehet, ugyancsak rovogattatott, pe-
dig uraim! az ez előtti nos universitas nevezetes közgyűlése
egyetemleg kimondotta, hogy minden föld szabad, és így sza-
badok a' szőlők is, pedig nem szabadok. Ha tehát egy olly
törvény tudó, ki felől a' Corpus juris elveszhetne, 's még is
tudná belőle a' szükségeseket, és ki a' szőlők felszabadítását
a' közgyűlésben indítványozta olly értelemben lehetett, miért
ne lehetne a' homonnai plebanus is, kinek országa nem e'
világból való? Lehet biz az urak, a' legjobb indulat mellett is,
csak hogy követ akarván ezen becsületes plebanus ur lenni,
és más is akarván, nem vala egyéb mód, mint ezen ürügy őt
népszerűltetni. Bizony szó ide szó oda, világosabban kel-
lett volna a' IXdik törvényt szerkeszteni, nevezetesen ha
az urbéren az értetik, hogy urbarium behozatalakor találta-
tott telkek, és azok utáni földek kilenczede czéloztatott meg-
szüntetni, ezt bizony így kellett volna kimagyarázni, és akkor
nem ágazhatott volna ennyiféle az értelmezés, a' minek
szerfölött kellemetlen következményei még hátra vannak. Tö-
mérdek helyen nem volt és nincs behozva az urbér, de azért
kibecsülhetlen joggal bírtak a' lakosok föld szülő réteket,
's részint pör, részint megyei és helytartótanácsi intézkedés
utján szabott meg, mit tartozzék a' birtokos a' földes ur-
nak adni kilenczede fejében vagy pénzben, és ezt nemde ur-
bért pótló szerződésnek vehetni? és e' nyomon nemde meg-
szüntetendő az illyen kilenczede után fizetés? mert hiszem hogy
valahová az urbér be nem hozatott, hanem azért a' föld épen
ugykiosztva volt emberi emlékezetet haladó időktől fogva
a' népnek, mint az urbéri telek és tartozványai a' jobbágyok-
nak, ugyan miért legyen ezek sorsa most rosszabb a' job-
bágyokénál?

Egy báró ur által indítvány tétel, hogy ő szinte üd-
vözi a' miniszteriumot, 's annak különösen azon tagját, ki
a' megyéket felelős miniszteriummal összeegyeztetni kí-
vánja; de miután jövendőre már nem adatik követeinknek
utasítás legalább alkotmány határozásokat melyek a' czéltal-
an választás 's hirtelen eljárás ellen ovadéku szolgáltnak,
meghatározatni kívánna jelesül, hogy követ ne lehessen, ki
írni olvasni nem tud (nem is lesz a' sánczok közé befogadott
milliók lehető legjelesbb ei közül is hamarjában,
mert biz arra most is a' született urak tartanak számot, 's
eszközik is szintugy okkal és móddal, legalább úgy látszik)
hogy a' követnek ne szabadjon kormányhivatalt vállalni, (ez
ugyan szépen összevág a' miniszterium üdvözlésével?) és a'
követ visszahívható legyen. Az indítvány egyike sem nyert
pártoltatást. 8) Az esküszéki bírának valók, és zsidók ösz-
seírása elrendeltetett 9) Miniszteri felszólítás következtében
adakozást és költsönt gyűjtünk 's várt sikerét remélheti a' fel-
szólításnak. 10) A' választó kerületek mikénti elrendezését
tudni akarván a' miniszterium, fölrendelé a' megye térké-
pét, ez nem igen jó, vagy csak hibás levén a' mino van még is
felküldetik, és a' választványi munkálat, mellyen az itteni ke-
rületetés alapszik. 11) A' július 2kán megnyilándó ország-
gyűlés rövid idejeig nem lehetvén a' választókat helysége-
kint összeírni, csak a' kerületi választások helyein ülend össze
egy egy választvány és oda kell vándorolni annak, a' ki vá-
lasztó akar lenni, ez a' legnagyobb czéltalanság. Nincs is
megmagyarázva kellően a' népnek, mirevaló ez, ugyan azért
biz oda csak a' közellevők menendnek, és ugyan azok fognak
választani is, a' távollevő nagy többség hire tudta nélkül. Miért

ne lehetett volna azt a' városok és helységek előjáróira bizoni,
hogy a' törvény szerinti választókat közgyűlésben írják ösz-
sze, és az illyen összeírások kézbesítenek a' választvá-
nyoknak? 12) Bizottványi ülésünk folytatva tartatik, a' ne-
vezetes tárgyakra nézve azonban főispán ur kihirdetendi
a' felvétel idejét.

Gyűlésen kívül nemzetország felállításával foglalkoznak
mindenütt, tömérdek a' köteleesség, mi a' hivatalnokokat
folytonos munkában tartja. Sárospatakon május 25kén tété-
tett az összeírás, 140—150 embert számítva egy századra,
polgárokból négy, az anyaiskolai ifjúságból kétszázad alakult
's ezen hat század együtt tette le május 28kán az esküt szép
ünnepélyességgel. Az itten tanyázott Ferdinand huszár ezred
zenekara szivesen tette szolgálatát a' menetnél, az esküvés
előtt tartott misénél. Miseáldozat után az anyaiskolai éneklő
kar zengedezte alkalmi énekét, aztán a' szabad ég alatt
roppant nép ott gyülekezett előtt szószebe lépett Hegedűs
László a' közelebbi mult európai történetekre 's ha-
zánk által a' kulácsára vonatkozó 's buzdító beszédje
olly hatást gyakorolt sokakra, — hogy előbbi elvo-
natkozó, 's csak a' hallgatóság közt keresett helyzetükből, a'
nemzetország sorába léptek. A' menetet 's esküvéshez helye-
zést Ferdinand huszár ezredbeli nyugalmazott százados a' de-
rék Bellosicz Ignác rendezte, 's a' papi beszéd utáni vezér-
letére következett az eskü, melly általa is, valamint eddigi
tanító Maraszka Lajos nyugalmazott főhadnagy 's több kiszol-
gált altiszt által is együtt a' nemzetország testületével tété-
tetett.

So mogyból, (folytat.) máj. 29én 's köv. napjában tar-
tott tiszti jelentést szedő bizottványi ülésünkben elnök alis-
pán ur több rendbeli rendeletet mutatván be azok fölötti ta-
nácsokra hívta föl a' közönséget; mellynek folytán fel-
olvasztatott István kir. helytartónak a' hongyülés f. eszt. ju-
lius 2án leendő megnyitása tárgyában jött levele, melly-
ben törvényes büntetés alatt meghagyja, hogy követeit a' ki-
tűzött határidőre Budapestre felküldeni ne mulasztja el, 's a'
közönség örömmel értesülvén a' hongyülés megnyitásáról,
a' határnap kihirdetenni 's a' képviselők választására kikül-
dött választványok oda utasítani határozattak, hogy a' vá-
lasztást a' kellő időre hajtsák végre.

Belügyminiszter tudósítván a' megyét, hogy Kaposvár
és Szigetvár m. városok által kért 's a' megyei bizottvány
által is pártolt rendezett tanácsot a' két város közönségének
az 1848: 23dik t. czikk értelmében megadni kész, örömmel
fogadja a' bizottvány közremunkáltanak olly gyors eredvényét
's az e' tárgybani szükséges munkák megtételére leküldött
kormánybiztos Z. A. nak segédkezést nyújtani kész, mindezek-
ről a' városok közönségei tudósítani határozattak.

Csurgó választó kerület lakosainak abeli kérelme, mi-
ként az igazság könnyebb kiszolgáltatása végett a' megyei
tisztviselők száma szaporíttassék, 's Csurgón első bíróságu
törvényszék állíttassék föl, — első részére nézve, miután a'
tisztviselőség szaporítása az igazság-rendezés körüli intéz-
kedéshez tartoznék, mellőztetett; második részére nézve a'
kivánt első bíróságu törvényszék az 1848: 11. t. czikk 3dik
§-a szerint Csurgón felállíttatni rendeltetett, az jún. 17én
levén választandók.

Elkészülvén a' m. országgyűlési t. czikkek 1000 pél-
dányban, a' kisebb községeknek egy, a' nagyobbaknak két
példányban kiosztatni határozattak, 's miután az idő oda
fejlett, miként a' megyei székhelyeknek a' kormányzati köz-
ponttal naponkénti öszszeköttetésben szükség lenniök, M. J.
indítványára kereskedési minisztert megkeressük, hogy a'
postának Kaposvárra naponkénti járását eszközölje.

Felolvasztatott volt főispán Cz. L. lemondó levele, —
mellyben megköszöni a' megyének hivataloskodása alatt ir-
ránta tanusított bizalmát 's jövőre a' haza érdekében szerény
napszámossal ajánlkozik; és a' bizottvány elismervén 's tisz-
telt férfinak érdemeit, azokat jegyzőkönyvileg kijelenti, 's
hiszi, hogy közremunkálását jövőre sem vonandja meg a'
jóügytől. — Fölvétettek ezután a' tiszti jelentések 's az újabb
tisztí kiküldetések alapjául szolgáló miniszteri rendeletek, —
mellyek azonban a' politikai élet köréhez nem tartozván, mel-
lőztetnek.

Elnök alispán jelenti, hogy a' haza szükségei fődözésé-
re levéltár-rendezési 's országgy. pénztáraink, mindegyik
kölesönkép 's kamat nélkül 4000 pftal járult; a' megye
birtokosaiból álló tized társulat pedig 6000 pftal 2% kamat-
ra 1/4 évig kölcsön adni kész; melly hazafiúi ajánlatokról
pénzügyminiszter tudósíttatni, hozzá ez öszszetek álladalmi
kötelezvények elvárása mellett felküldetni rendeltettek.

A' kormány lapja „közlöny“ felsőbb rendelet folytán
meghozandó levén, annak 41 példánybani meghozatala el-
határozatott 's a' helységek jegyzői a' lap mikénti kezelésé-
re utasíttatnak. Végre: megyei levelezés közöl kettőt vétek
megemlítendőnek, egyike az isméretes hevesi körlevél, —
mellyben a' megyék felszólíttatnak, hogy miután kormányunk
olly férfiak kezeiben van, kiknek politikai élete tisztán áll e-

lőttünk, még is némelly egyedek a' bizalmatlanság magvait
bintegetik ellenök 's a' sajtót gyáva piszkolódással szentség-
telenül, küldöttséget nevezzenek ki, mellyek f. hó 21én tisz-
telegvén a' miniszteriumnál, 's az iránta országszerte mu-
tatózó sympathiáról győzze meg; másik Zalai, mellyben meg-
említettvén a' barbár katona Jellasics bán örült merényei, 's
az illirismus melletti bujtogatók, ezek ellenében örökösre
hivatik föl a' megye 's az általa hozott e' tárgybani rendszá-
bályok megküldetvén; az elsőre nézve: elismeri a' bizottvány
kormányunk érdemeit 's hiszi, hogy az ármány tetteik tiszta-
ságán megtörik, 's megteend mindent, mit a' körülmények 's
részben igényelnek, másikára az örökösét fő- és alszolgabíró
uraknak felelőség alatt köteleességévé teszi. A' bizottvány
jövő ülését f. hó 17kén tartandja. Gáspár Lajos.

Pécs, június 17kén. Midőnf. e. jun. 12kén irt tudósi-
tásomat elküldém, azon hitben valék, hogy a' drávai örvonal-
ról teendők jelentést; de mivel a' f. e. jun. 12kén délután 7
órákor tartott megyei bizottvány, ismét jun. 13kán tartott
pécs városi közgyűléskor a' nemzeti őrsereg mozgóvá tétele
akkorra állapított meg, midőn ennek rendezésére megbízott
Ottinger táb. elérkezik, 's róla rendelkezik, azért a' Drávához
nem mentünk 's intézkedésre várakozunk, Baranyamegye
összeirt 36 ezer nemzeti őrseregéből hatod részét vagy is
6000 személyt küldend, melly időszakonként föl fog váltatni
Pécs város szinte hatod részt azaz 300 személyt küld nem-
zetőreikből időszakonként fölváltandóul. Battyányi
Kázmér gr. a' lelkes hazafi siklósi varában levő minden ál-
gyuit a' megye rendelkezése alá ajánlotta. Pécs városnak
belvárosi lakossága, melly a' nyers erő államnint túrt ven-
dég kiűzetéssel fenyegetetik, 2000 frt e. p. járult a' haza
oltárára, a' városi tisztújítást eszközölő külvárosiak ellenben
csak pár száz forinttal, a' budai külvárosban, hol a' minisz-
teri rendelet értelmében hivatalától fölfüggesztve lenni kellő
polgármesterünk lakik, melly külvárosnak legnagyobb része
horvát ajku nép, 's melly a' polgármesterünket ugy satelleseit
megválasztá, mondom, e' külváros több utcáin hallhatni ezen
illyr dalt, „Mismo pravi Slaviani“ azaz mi igaz slávok va-
gyunk, énekeltem. Folyt.

Zágráb, jun. 11. A' ma tartott 6ik ülésben Jellasic
bán kijelenté: miként a' tartományi ülések az ő eltávózása
miatt néhány napra elhagyattnak, 's ez idő alatt a' kinevezett
bizottványok tárgyalják az ügyeket, mik a' tartományi ülés
elibe lesznek terjesztendők.

Június 12kén a' bán csakugyan elutazott Innsbruck fe-
lé, honnét aligha jó vissza. Elutazásának a' terrorismust
megunt illyrek is örvendenek.

Pozsegar és zágrábi levelek szerint a' Bán Ty-
rolba elutazott, a' tartománygyűlés az öhitűek rakonczalan-
sága miatt, kik orosz protectio alatt illyr királyságot kíván-
tak, de a' bán állhatatosságán 's Ausztria irányábani hívsé-
gén hajótörést szenvedtek, igen zajosan oszlott szét. Egyéb-
ként Verőce és Körös ugy Varasd megyékben van ugyan a'
magyarok iránt a' rokonszenv, de Jellasicheh terrorismusa
miatt nem mert mutatkozni, ezt pécsiek, kik e' napokban ér-
keztek meg ama vidékekről rokonai látogatásáról, széltiben
beszélik. Mindazáltal ében kell lennünk. Az itt érintettekkel-
lőbb érthetése okáért közöljük utólagosan az itt következő
érdekes cikket:

Horvátországból. Egy pár hónap előtt még a' dol-
gok úgy álltak, hogy Zágrábban a' tanuló ifjúságot 's néhány
proletariust lefegyverkezettve, a' féltelenségeket könnyen
meg lehetett volna törni. Most már annyira kifejlődtek az illir
mozgalmak, hogy azokat csak tetemes erővel lehetne el-
nyomni. A' bán — e' brutális szörnyeteg — a' terrorismus-
nak minden nemét megkísérté, hogy gaz czélját elérhesse,
hol a' esábitásnak, igéretnek nem volt sikere, ott erővel 's
katonai hatalommal lépett fel. A' parasztság mind fel van lá-
zítva a' magyarok ellen, nagy része már fel is van fegyver-
kezettve, 's csak a' bán parancsára vár. Mikép hódította a'
maga részére a' bán a' szegény parasztokat? Egyes falusi
községek számára a' d o m á n y l e v e l e k e t a d o t t k i : d i -
ploma- alakban, mellyben ő felszabadítja azokat a' robot alól.
Ezerenként gyűjtögette magához Zágrábba a' parasztokat,
ittatta őket az elrabolt pénzekből, előtök lovagolt, 's lázi-
totta őket a' magyarok ellen, kikre — szerinte — a' magya-
rok újra rájok akarják tolni a' robotot, 's ezért akarnak Hor-
vátországba rohanni. — Az alkotmányos horvátok mind el-
hagyták Horvátországot, mert a' bánnak brutális intézké-
dése életüket veszéllyel fenyegeté. — Volt még egy darab föld
Horvátország kebelében — hová a' visszalkodás ördöge
annyi ármány és cselszövény mellett sem volt képes elhatni;
e' földet meghódítani, lón feladata a' fanaticus Jellachichnak.
Turopolya lakosai, kik mind írásban, mind személyesen szó-
val a' bán előtt kinyilatkoztatták, hogy ok valamint eddig, ugy
ezentul is hű alátvalói kívánnak maradni királyuknak, — kik
békés-nyugodtan minden beavatkozás nélkül várták a' dolgok

jobbra fordultát, a napokban éjszaka három zászlóalj katonaság 's hat ágyuvalmegrohantattak. A katonaságot két báni biztos — Sándor és Bornemisza (a híres Jakcsin tolvaj büntárs — kit Apponyi még a boldog időkben salvus conductussal látott, mert csak Jozipovichot rabolták) — 's néhány zágrábi utcai patrióta vezették. Azon ürügy alatt ment ki a katonaság, hogy a turopoliaiakat le fogja fegyverezni, kiknek szabadalmuknál fogva joguk van fegyvert viselni, sőt századok óta saját nemzeti őrsereggel bírnak. Tehát ezek a fegyvert tették le, míg Zágrábban tolvajok, criminalisták 's hazátlan bitangok láttattak el fegyverrel. De nem nyugodtak meg e törvénytelen tettél; Jozipovichnak házáat felkutatták és kirabolták, hasonló sors értre Pogledichfőszolgabíró házáat is, ki hóhérai előszerencsésen megmenekült, de holléte nem tudatik. Minthogy pedig találtatott egy alávaló teremés, ki besugta az illir rablóknak, hogy Jozipovichnak holmije, sok ezüst 's más drágaságok, családi írományok 'stb. valahol el vannak rejtve: megrohánván a nagygoriczai lelkészt, Jozipovichnak 's az alkotmányos horvát pártnak legbuzgóbb emberét, megkötötték, 's egész éjszaka iszonyuan kínozták, hogy vallaná ki, hol van a kincs elrejtve; ki semmit sem vallván, vasra veretett 's Zágrábba kísértetett, hol újabb tortúra alá helyeztetett. —

Végre egy alávaló áruló fölfedezte a helyet, hol Jozipovich ingó javai rejtve valának, 's a rablók Jozipovich tetemes mennyiségű ingóságait a nagygoriczai templom kriptájából elrabolták. Még e rablással sem elégedvén meg Jellachich banditái, hátra volt még, hogy az egész turopoliai lakosság formális executió által véginségre juttassék. Jozipovichhoz száz, Pogledichhoz száz, minden köznemeshez 16 katona szállásoltatott, kik ugyancsak vendégeskedtek a szegénybékés nép rovására. Jozipovichnak több ökrét fölemésztették. Spissich, a nemzeti őrsereg kapitánya szoros őrizet alatt tartatik. Ez lón tehát jutalma a békes turopoliai lakosok fejedelem iránti hűségének, törvény iránti engedelmességének 's azon forró rokonszenveknek, mellyel a magyar nemzet iránt utolsó percig viseltetek. Én csak szárazan adtam elő a tény, mellyre minden jobbérzésű kebel elborzad, kivált ha hallja, hogy a vad Jellachich hirdeti, mikép ő mindent a király nevében tesz. Legujabban egy körlevelet bocsátott ki, mellyben jelenti, hogy minden eddigi eljárásáról, tetteiről a felségének (?) 's Ferencz Károly főhercegnek jelentést tett, kik eljárását nem roszták (?); tehát újra fölszólítja a törvényhatóságokat, hogy egyedül az ő parancsának engedelmeskedjenek. — Az itteni harminczadi 's egyéb közpénztárakat lefoglaltatta, a varasdi harminczadi pénztárkatonai erővel raboltatta ki. Turopolia szomszédságában az Erdődyféle jószágon, Csicsén is katonaság van, és az urodalmi pénztárt elfoglalták. Horvátországnak határszélein mindenütt fegyvertes ösök állanak. Egy szóval Jellachich az egész népséget hadi lábra állította. És minő reményünk lehet nekünk, szegény száműzötteknek? minő reménye lehet ama számos földönfutó alkotmányos horvátnak, ki családját, vagyonát az illyr-dűh martalékaul hagyva, minden támasz nélkül áll a nagy világban? —

Hrabovszky igaz, szép utasítást kapott; a hírlapok nagy zajt ütöttek, minő erélyvel fogja a derék katona az illyreket megzabolázni, 's Hrabovszky volt az utolsó remény szikra, melly bennünket a kétségbeesés örvényétől viszszatartott. 'S ime legbízhatóbb tudomásunkra jutott, mikép Hrabovszky egy proclamációval vélt Horvátországban rendet csinálni, egyedül, minden erő nélkül, 's midőn a horvát határszélén őrt álló katonaság tudára adta, hogy a báni parancs következtében nem mint kir. biztos, de mint generális bocsáthatják át, a többi biztos tagok felé fordult, mondván, hogy forduljanak viszssa, mert nem áll jót személyökért, 's ő nem mint kir. biztos, de mint generális Bellovárra ment, hová a bánt értekezés végett endelte; mit végzett az illyr rabló-főnökkel, Jellachichal, nem tudjuk, elég az hozzá, hogy tudósítás jött, mellyben a biztos tagok általa Berenczére rendeltetnek. Ő még Péterváradon le akart mondani a biztosságról.

Megjegyzendő még, hogy Turopoljában a pétervárad és bródi határorok vitték véghez az executiót, kiket a bán olaszországi utjokból viszszatartottat. *) Egyik erőszakos merény a másik után, — már az alkotmányos horvátok fekvő birtokait foglalni kezdik az illyrek. 'S a kir. biztos nem is mint kir. biztos, hanem mint Jellachich collegája bocsátkozik értekezésbe a gonosztevő bannal.

A varasdi, zágrábi polgárok többsége 's mind azok, kiknek valamijök van, várva várják a segélyt; de így a határvidéki katonaság, melly egyedül Jellachichnak engedelmeskedik, a sok ágyu és felfegyverzett parasztság ellenében nem mozdulhat.

Junius 5 én lesz a híres lantag, melly az alkotmányos horvátok száműzetését ki fogja mondani, és ezeknek javai, az illy nemzet tudajdonává tétetnek. Ez jutalma hűségünknek. Ph. *

*) A bécsi lapok ezen nem botránkoztak meg; ellenben, ha mi követeljük, hogy a magyar katonaság külföldről viszszahozassék, tüstént hűtlenségi váddal állanak elő.

Nagybecskerek, junius 8 kán. Torontál megyében majus végén tartatott az első bizottványi gyűlés, melly N. Kikindára hivatott egybe, minthogy a megye főispánjának Karácsonyi László urnak felsőbb meghagyás következtében ezen városból eltávoznia nem lehet.

Szomorú volta a színhely — szomorú az emlékek mellyeket a legközelebb letűnt napok története fenyhgyott. A város szélein fölállított bitólok, a templom körül felállított ágyuk, a vétkesekkel megtöltött börtönök, 's a nagyszámu katonaság, nem hagyák részvét nélkül a kebel. Ez elámitott nép árnyképzetek létesítésére felzgatott — 's egyszer tullepve a törvény korlátait, vak dübe a szabadság! nem értett eszméjét — borzasztó féltelenségekre kizsákmányolá.

A következővények tudvák. Bár ha ezekkel bevégződnék a viszálykodás áldozatainak száma! — 's az álldalom kezeibe ne kényszerítetnék a büntető hatalom sujtó fegyvere!!! Felvilágosodás! jöjjön el a te országod!!!

A fent érintett gyűlés első tárgya az új főispán Karácsonyi László urnak fölesketése volt, mi a közönség szakadattan „éljen”-ei közt megtörtént. Azután a kinevezetése által megürült első alispáni 's Gyertyánffy János lemondása által szunte üres második alispáni hivatalok betöltése vállván szükségessé, az első alispánra Rónai Móríc főjegyző, és Trifunác János terjesztettek elő; a főispán aként indítványozta kiegyeztetni az érdekeket: hogy Ronay a megye peesétét és többi belügyeit kezelvén első alispán legyen, Trifunác János pedig hasonló ranggal a polgári törvény-székeken elnökösködék — Az indítvány sok ellenzőre talált, több szónok nyilatkozott ellene, a két első alispánt lehetetlennek, a törvényel meg nem egyezőnek állítván. Végre a megállapodás aként történt: hogy Rónay Moricz első, Sztójánovics Mihály a közönség harsány öröm nyilatkozatai között második alispánokká megválasztattak; Trifunác János pedig a rendkívüli idők megszaporodott foglalatosságai végett alispáni czimmal a polgári törvény-szék elnökévé tétetett.

A viták folytában egy ember tanujelét adá, hogy mennyire lehet folytonos gyakorlat által kimivelni a szerénytelenséget — 's a közingerül ség élénk kitérései közepett kinozni a hallgatókat oly fondorkodások által, mellyekre ezek annyi ismétlésekben hangos meghazudtolással választottak.

A részletek elősorolásával nem fárastom az olvasót, és csak annyit jegyzek meg: miként azon neveléses fellüvöldött förtelmagnások példánya Torontál megyének mult országgyűlési követe Moesonyi Péter minden áron megakará hiusítani a választványi gyűlés czélját, mire minden eszökt mig a más ajku honpolgárok nyelvkülömbőségét is azon eszökt — mellynek jelen környülményeink között csak említése is izgatás!... mellynek a gyűlési terem ablakiból annyi áldozatait láttuk, elég lelkiesméretlen volt felhasználni. — Törekvései a közönség józan belátásán tönkre jutottak, és a megvetésen fölül, mellyel találkozték, az említett urnak azon tapasztalást is hozák: miként az átalakulás a gyűlések termeibe egészen új elemet hozott, mint az volt, mellyben az ő dicsősége (?) tenyészett. ... Ez nem azon gyűlés többé, melly az ő formahűjét viselé — hol bárgyuságai a megvesztegetett tomeg bérelt tetszésével jutalmaztattak.

Egy szónok a közönséggel játszó egyedek kitilthatását indítványozván, azon ur, kire szavai irányoztattak, kit jellemezni magam is kötelességemnek véltem, néhány percz mulva eltávozott, melly időtől félbeszakasztás nélkül működött a bizottványi feladatán.

Megválasztattak több tisztviselők, létesítettek több új hivatalok, kiküldtetek az összejövő választványok 's ezzel befejeztetett az első napi gyűlés.

Másnap felolvastattak a miniszteri rendeletek, mellyek azonnali foganatosítása elhatároztattak.

A belügyminiszter azon rendelete, melly a hazát a fenyegető veszélyre figyelmezteti — és segélyre felszólítja lelkesülést idezett elő... A esorba melly az ország bár milly részecskejénüttetik, az egész hont, 's annak minden egyes polgarát egyiránt érdeklí, de a jelen idők veszélyei legsúlyosabbán érthetik ezen megét — hol a vihar kiüritheti tartalmát, 's pusztításainak borzasztó nyomait fenyhgyhatja — hol egyesek és városok szenvedhetnek, áldozati is lehetnek a fanatisált tömeg dühének — jöllehet későbbben az öszves nemzet lékezendi az erőszakos kiesapongókat...

Torontálnak a jelen idő mozgalmából terhes osztályrész jutott, mellyet csak öszszesített erő — kölesönös segély háríthat el; ennek érzetében Nagy Becskerek a miniszteri felszólítást megelőzve, érezvén a szükségét aláírást nyitott, és egy nap alatt polgárai a miniszterium rendelkezése alá öt ezer pengő forintot ajánlottak, egyébiránt az iv meg ninesen befejezve és hihetőség van: miként ezen öszveg kétszeresítve küldetik majd el rendeltetése helyére.

Állapotunk még mindég aggasztó, sok család már elhagyta a várost, hol a biztos megmaradhatásra, kevés garantíát láttak — E tekintetben Nagy Becskereknek van oka

panaszolkodni, mert csaknem egészen védtelenül hagyatik át a gond viselésnek, holott minden oldalról ki tevé van a megrohánásnak.

Egy vagy két nap mulva megtudandjuk, milly irányt vettek a szerb csoportulások, megtudandjuk: mire ment Csernovics Péter kir. biztos úr az újvidéki pártosokkal.

Az árulás nyilványos — tett kell hogy fékeztessek, példa hogy terjedése meggátolassék... Meg látjuk mit hozza jövő??.. Cs e me gi Károly.

Debreczen junius 14. Követválasztásunk ma ment végbe. —

Ha az egész világ mondja is egyelőre, hogy illy excelsens eredménye lesz, már a minő lett: 's kétségünket megse tudták volna legyőzni...

És ime az örvendetes tények, mondhatlan örömünkre, meg szégyeníték pessimismusunkat...

Deák Ferencz igazságügyminiszter, Farkas Károly a baloldal régi championja, és Tar Károly neophit törvény-széki tanácsnok, képviselőinkül választattak a nemzeti gyűlésre. A két első egyhangulag, közfelkiáltás utján; az utolsó: nagy szótöbbséggel...

Mikor Deák Ferencz neve felhangzott: tulkapó öröm ragadta meg keblünket. Később azonban neme az aggodalomnak fogott el a fölött, hátha e nép, mellynek némelylyike azt sem tudta eddig, mi fán terem a nagy hazafi? oly fiascot talál csinálni, hogy nem egyhangulag választja el... vagy plane, mi a legnagyobb gyalázat leendett nekiünk, minoritásban hagyja?...

Denem, nem... a mint a nép megtudta, hogy Deák Ferencz igazságügyminiszter, nem kellett több — viharos éljen reszketteté a légkört, 's a lelkesedés folyama mint zúgó bérezipatak áradozott a keblekben.

Csupán két három nemes subjectum, abból a spiritusba való obscurus fajtából, kezdett ellene mormogni. A mennyire kivehetjük oly sületlenségeket darált elő haragjának nagyvöltában, hogy szinte a gyomra keverédett belé az embernek. „Mit — mondának — hát két pápista követet küldjön ez a mi nagy kálvinista városunk, 's aztán nincsen nekünk magunknak is emberünk, hogy más faluba szorulunk?...

Vége csak az illy okoskodásnak... este van az illyen embernek, illyen szép juniusi reggelen is!...

Mi soktekitetből örülünk e választásnak. Először és főleg, mert a hazafiak egyik legnagyobbikát büszkén vallhatjuk magunkénak. Másodsor, mert alkalommal, nyaka van szegve azon otromba szokásnak, miszerint tormába esett féregkint mindig az idevalókra szoritkozunk választásunkban.

Nem kétkedünk, hogy Deák Ferencz elfogadjja közbizalmunk nyilatkozatát. E végett rögtön gyors futárt indítánk hozzá. —

Némelyek szörnyen boszankodnak azon, annyi sok mendőrgős önkéntest akarnak ide nyakukra bestellálni... Csak kovártélyozzák biz azt polgártarsak, ha még annyi volna is. Ezek védik meg a hazát majd a vész idején. Nélkülök Debreczen majd Szlovenszkograd találand lenni, a mikor aztán még incompmodusabbak találnak lenni azok a torzomorz pálinkás moszkák!...

Nemzetörségünk létszerezve van. A haza részire tett adományozás nálunk, mint hallom, 13000 pgo ftra megy. Több is lehetne!... A polgári kör 400 pgtal járult hozzá.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. Windischgrätz herczeg prágai fő hadi parancsnok hivatalos jelentést tesz a bécsi hadminiszternek a junius 13 ai prágai eseményekről, mellynek indító a tulbuzgó szlávok voltak, kik a parancsnoknál megjelent helybeli németeket viszszatértőkben meglámadák, gúnyolák, sőt tetteg is sértegeték. A kirendelt katonaságra a házak ablakiból tüzeltek, 's a minden oldalról gombaként emelkedett barricadokból a legkonokabb ellenállásra találtak. A csata délelőtti 10 órakor kezdődött, 's egész éji 10 ig tartott; a barricadok szétszerattak, a vérengzés több sebesült 's halottat hagyott. A parancsnok ezek számát még nem tudja, — csupán három fő hadi tiszt elesét jelent szomorú szívvel. A nyugalom helyre állt — Windischgrätz később szándokát tudatá parancsnokságróli lelépés iránt, 's helyét M e n n s d o r f gróf vala elfoglalandó.

Rudeczky a déli tábor fővezére tudatja a bécsi hadminiszteriummal, miszerint Vicenza erősséget, és várost sergeivel feladá mellett elfoglalá 's a Velence ellen működő táborral az öszszekötést egészen helyreállítá. A Velenczét ostromló tábor e szerint egész a lagunáig nyomult előre. E szerencsés fordulaton a bécsi kormány elbizakodni nem akaráván, Rudeczkyt felhatalmazá a milanoi ideiglenes kormányval alkudozásba lépni néhány hétig tartandó fegyverszünet iránt, melly idő alatt a béke föltételei iránt is rémellni a meg egyezést, minthogy Károly Albert, biztosítva levén a lombardi királyságról, e tárgyban már követet is küldött Innsbruckba a

